

Dr. A. Veble:

Naša samouprava!

Ni še preteklo eno leto, odkar so začele delovati oblastne samouprave v naši državi in že se vidi, da so imeli slovenski volilci popolnoma prav, ko so poverili zaupanje in vodstvo v slovenskih oblasteh poslancem Slov. ljudske stranke.

Ob začetku našega delovanja v naši oblasti se je zdelo, da so težave skoro nepremagljive, da ne bo mogoče zakonu o oblastni in srezki samoupravi dati prave vsebine in življenja, ker se je žal ob sklepanju tega zakona (l. 1922) po krivdi centralističnih strank pozabilo na finančno podlago oblast. samouprav. Kaj nam pomaga še tako lep zakon o samoupravah, ako pa ni bilo od vsega početka preskrbljeno za glavno vprašanje, kje se bodo našli finančni viri za kritje stroškov, ki so nujno združeni z vsako upravo! Brez denarja ni mogoče vzdrževati lastnega urada, ni mogoče zidati nobenih cest niti uravnati rek in potokov niti izpopolniti naših zdravstvenih in dobrotelčnih zavodov (bolnic in hiralnic). To je tako jasno, kakor beli dan!

Zato pa moramo z vsem poudarkom naglasiti, da odklanjamo vsako odgovornost za vse slabe strani zakona o oblastni in srezki samoupravi, ker ni bil sprejet s pristankom naših poslancev SLS, ki so pravočasno opozarjali vlado na vse slabosti tega zakona, osobito na nezadostno finančno podlago oblastnih samouprav. Da se mora ta zakon popraviti in izpopolniti, je naša stalna zahteva, od katere ne smemo odnehati in ne popustiti niti za las.

Ta zakon se je po zaslugi Jugoslovanskega kluba v Beogradu že popravil in sicer v nekaterih bistvenih točkah. Upamo, da se bo še bolj! Opozarjamo samo na razširitev delokroga in pravic, ki so jih dobile posebej slovenske oblasti glede na dopolnitev in spremembo bivših deželnih zakonov ter na prenos lastnine bivše deželne imovine na slovenske oblasti (v mariborski oblasti: zdravilišča Dobrna in Rogaška Slatina, kmetijske šole, trtnice in drevesnice, hiralnice i. t. d.). Te pridobitve so za razvoj slovenskega narodnega gospodarstva in naše kulture zgodovinske važnosti.

Gotovo zanima našo politično javnost, kako daleč smo se napredovali v izgraditvi naše samoupravne organizacije in kaj smo v tem letu že napravili v korist naše oblasti.

Mirno lahko trdimo, da smo v tem oziroma vsi poslanci SLS, osobito pa oblastni odbor, storili več kot svojo dolžnost. Kdor je imel priliko, slišati poročilo g. velikega župana dr. Schaubacha o stanju splošne uprave v naši oblasti in poročilo našega oblastnega predsednika dr. Leskovarja o delovanju oblastnega odbora v mariborski oblasti — na skupščinski seji dne 5. novembra 1927 — je moral priznati, da se je z lastnim trudom in delom in sodelovanjem državnih oblasti zelo veliko storilo za organizacijo in izpopolnitev naših oblastnih samouprav. Želeti bi bilo, da bi dal oblastni odbor obe poročili čimprej objaviti v posebni knjižici, da bi tako tudi širša javnost na podlagi uradnih podatkov in poročil zvedela, kaj se je na tem polju storilo. To poročilo ne vsebuje nikakršnih public ali praznih ob-

ljub, ampak samo gola in suha dejstva, ki jih ni mogoče ovreči z nobeno kritiko. To poročilo naj gre potem med naše volilce, med naša politična in prosvetna društva, naj odpira ljudem oči! To poročilo naj širi med našim ljudstvom zanimanje za našo samoupravo, za njen procvit in napredek! Naj pa utrjuje tudi zavest v nas vseh, da brez samoodločitve in brez lastnih žrtev ni mogoče izvršiti velikih dejanj! Kakor vsak posameznik tako ima tudi vsak narod odločilne trenutke v svojem razvoju. Kdor zamudi odločilni trenutek ali krene na napačno pot, ko ima voliti med različnimi cilji, morda nikdar več ne popravi škode, ki mu vsled tega nastane. Tak odločilen trenutek je bil za slovenski narod sedaj, ko se nam je nudila možnost lastne odločitve v lastnih samoupravnih edinicah, ki so po svojih pravicah in finančnih sredstvih sicer še skromne in podobne majhnemu neboljenemu otroku, vendar pa sposobne življenja, ako se vprašanje financiranja teh samouprav čimprej ugodno reši ne samo v Sloveniji, marveč v celi državi. Naglašamo, da so tukaj še velike težave, da morda še ni prodrlo na odločilnih mestih prepričanje o življenjski zmožnosti oblastnih samouprav, da pa upravičeno upamo na ugodno rešitev vseh teh vprašanj, ki so združena z organizacijo in izpopolnitvijo oblastne samouprave.

Prva skrb mariborskega oblastnega odbora je bila v minulem letu, da se je sprejel redni proračun za leto 1927 in da se je v izvrševanje proračuna nastavilo najpotrebnejše uradništvo, ki ima nalogo izvršiti službo v vseh panogah samouprave, ki nam jo je do sedaj izročila država. Glede organizacije lastnega urada in nastavitve uradništva smo postopali previdno in varčno; na drugi strani pa smo morali — s službeno pragmatiko — zagotoviti našemu uradništvu primerno gnotno ugodnost; kajti vsak delavec je vreden svojega plačila. In samo takrat, ako so tudi uradniki sorazmerno svojemu delu primerno in pravično plačani, je mogoče zahtevati od njih, da včasih vršijo tudi več nego svojo dolžnost, da so z veseljem in srcem pri stvari. Kdor označja socialna načela drugim, jih mora najprej sam pri sebi praktično izvajati.

Gradbeni oddelek.

Sestavni del našega osrednjega urada pri oblastnem odboru je zlasti gradbeni oddelek. Ta oddelek, ki je imel v minulem letu na razpolago samo enega stalnega inženerja in nekaj pogodbenih uradnikov, je v sorazmerno kratkem času ugotovil stanje starih in potrebnih novih cestnih zvez ter regulacijskih del v celi naši oblasti. Pripravljajo se že tudi načrti za nove cestne zgradbe. V tistih krajih, kjer so poplave v zadnjem letu povzročile izredno veliko škodo in kjer je pretela nevarnost gospodarske katastrofe, ako se dotičnim krajem ne priskoči na pomoč, je oblastni odbor organiziral najnujnejša obrambna dela in sicer s sodelovanjem krajevnih činiteljev (občin, okrajev). To velja osobito za Gornjo Savinjsko in Mislinjsko dolino ter Koroško.

Pa tudi v vseh ostalih okrajih naše oblasti se je v prav kratkem času začelo novo življenje. Tudi mariborski okraj se mora zahvaliti oblastnemu odboru, da se je z njegovo pomočjo dogradila potrebna državna cesta št. 11j — Velka in prvi del okrajne ceste pri Sv. Petru nižje Maribora. Ni bilo mogoče izvršiti v tem letu vseh že začetih del, ker ni bilo na razpolago dovolj strokovnega osebja, ker še na mnogih mestih niso napravljeni načrti, ali pa še niso ugotovljeni prispevki krajevnih činiteljev (občin, okrajev, zasebnih interesentov).

Pospeševanje kmetijstva.

Z veseljem lahko ugotovimo, da je oblastni odbor v minulem letu iz svojih skromnih sredstev prispeval znatne svote tudi za pospeševanje kmetijstva, za pobiranje metiljavosti, za pospeševanje živinoreje z nakupom plemenske živine, s podporami za živinske razstave i. t. d.

Bolnice in hiralnice.

Končno pa ne smemo pozabiti še naših bolnic in hiralnic, ki so v tem letu dobile od naše oblasti v obliki predujmov na račun zaostalih oskrbnih stroškov od strani države znatne podpore. Oblastni odbor je nakupil tudi bivši sanatorij v Petrovem selu pri Mariboru, kjer bo v prihodnjih dneh otvorjen nov oddelek mariborske javne bolnice — za porodništvo in ženske bolezni in kjer bo prostora za okoli 50 bolniških postelj. Vsi zdravniki priznavajo, da je bilo to res potrebno delo, s čimer smo storili le svojo dolžnost napram trpečim ženam. Blagoslov tega zavoda, ki bo v dobrih zdravniških rokah, se bo kmalu pokazal.

Gotovo je še mnogo drugih važnih nalog, ki jih bo treba kmalu rešiti bodisi na tem ali drugem polju. Toliko pa se lahko že sedaj reče: Mariborska oblastna skupščina in oblastni odbor dela! O tem nam priča tudi minulo zasedanje oblastne skupščine pred Božičem. Na tem zasedanju je bil sprejet tudi nov proračun za mariborsko oblast za l. 1928.



Pa so se zbrali moške za mizo pri sedu, da se pogovorijo, kako je s politiko. Njihov razgovor se je pečal z volitvami v občinah. »Volitve v občinah«, je modroval eden, »so bile zelo važne! Nekateri so mislili, da je to osebna zadeva, zdaj pa vidimo, da je le res, kar je pisal »Gospodar«, da so te volitve velikega političnega pomena!«

»No, naša SLS je lahko zadovoljna«, je pripomnil sosed-gospodar. »V veliki večini so bile vložene samo naše liste ali pa so zmagale! Kot bele vrane so one občine, kjer bi župan pripadal kaki drugi stranki! Res pa je, da bi še tistih občin ne bilo treba!«

Na oglu je sedel eden, ki pa ni bil vedno teh misli kot gospodar in je ugovarjal: »Bi že bila ta SLS, le zakaj je davke naložila v oblastni skupščini!« Vsi so planili po njem: »Ali ni prav, da se obdači ponočevanje, pijančevanje, ples,